

Espen Karlsen

JERNIA- SJEF MED MILJØ-TEFT

NÆRINGSLIV: Konsern-sjef i Jernia de siste seks årene, Espen Karlsen, har en mangslungen bakgrunn i næringslivet, i hovedsak i hotell og reiseliv, og har ledet Jernia både gjennom koronapandemien, som ble en opptur for Jernia, og inn i «Det Grønne Skifte». Klima-oppvåkningen opplevde han selv etter at han begynte i Jernia.

AV MARIE HAGEN VAN WYK

■ – Jeg har alltid prøvd å være bevisst på å ikke forurense, men da jeg begynte i Jernia i 2017, så jeg et innslag på NRK hvor det var masse isopor som fløt i land på strender og i skjærgården rundt Grimstad. Da var det akkurat som om noen klappet til meg i bakhodet og sa: Det der har jo du et ansvar for. Du selger produkter med isopor, skildrer Karlsen og fortsetter:

– Det her må jeg gjøre noe med, tenkte jeg. Dette kan jeg gjøre noe med. Og da lagde vi en strategi på dette med isopor, blant annet.

Samtidig ble Greta Thunberg kjent, og Eriksen var i Oslo sentrum og så på da ungdommene demonstrerte for klima på Eidsvollsplass utenfor Stortinget.

– Barna våre sier egentlig til oss at dere har skapt det, men dere gjør ikke noe. Dere løser ikke problemet for oss. Det er vi som har skapt det for dem. Vi er den siste generasjonen som kan gjøre noe med det. Det er

barna våre som arver konsekvensene hundre prosent, sier Eriksen.

Selv kjører Eriksen EL-BIL, prøver å fly så lite som mulig, og forsøker å kaste minst mulig mat.

Miljøomstillingen

– Som leder av en næringslivs-kjede med 134 butikker, kan jeg gjøre enormt mye, siden 60 prosent av verdens klimagassutslipp kommer fra forbruket vårt. Paradokset er at du som kunde på Røa, og andre kunder, får bare kjøpt det vi selger, fastslår Eriksen og konkluderer:

– Da er det jo slik at omstillingen i hovedsak ikke kan skje hos deg, men hos meg som varehandel-selger. Oppdraget er at de produktene vi selger må ha minimum 55 prosent lavere klimafotavtrykk hvert år, hvis vi skal nå målene for 2030.

Hele forbruksmønsteret vårt må endres, hvor vi går fra bruk-og-kast-samfunnet til å ta vare på samfunnet.

– Vi lever av å forbruke mest mulig oftest mulig. Hvis vi kjøper fire T-skjorter til 99 kroner i forskjellige farger, når vi egentlig bare trenger én, da er vi med å holde liv i bruk og kast-samfunnet. Hvis du derimot bruker alle fire og bruker dem lenge, så er det forsåvidt greit, hevder Karlsen.

– Det handler om å få mer ut av ett produkt og holde liv i dem lengst mulig. Dette er sirkulær økonomi, som handler om at de produktene vi selger må være av betydelig bedre kvalitet, og at de må la seg reparere. De må bestå av resirkulert materiale og de må kunne resirkuleres. Det må også finnes reservedeler, forklarer han.

Produkter som varer

Undersøkelsen fra EU sier at hvis alle i EU, som har smarttelefon, beholder den ett år lenger, så vil klimaeffekten av det være det samme som å fjerne en million personbiler fra veiene.

– Et eksempel fra noen år tilbake er at forretningsideen vår i den sesongen vi går inn i nå var å selge griller. Nå lever vi av å sørge for at grillen din varer lengst mulig, ved at vi tilbyr reservedeler. Vi tjener penger på å selge en grill, men vi tjener også penger på reservedeler. Og summen av det blir bra, fastslår Eriksen.

Jernia leier også ut slagdriver, driller og tepperensere, som vi bruker en gang i året.

– Nordmenn bruker drill i gjennomsnitt i 17 minutter i året, så det er jo ikke noe man trenger å ha liggende, påpeker Eriksen.

– Det er ikke Jonas Gahr Støre som skal redusere klimautslippene med 55 prosent innen 2030. Det er oss alle. Egentlig bør du spørre deg selv: – Er du fit for 55? – Hvordan er forbruksmønsteret til meg og min familie? – Hva er min plan for å redusere fotavtrykket vårt med 55 prosent?, utfordrer han.

SLØSERI: – I Norge kaster vi hver femte bærepose med mat, så det å ha et mer bevisst forhold til å ikke kaste mat er viktig, sier Espen Karlsen, konsernsjef i Jernia.

Ikke kast mat

Jernia tilbyr også et stort sortiment av matoppbevaringsutstyr, som man trenger for å ta vare på maten.

– I Norge kaster vi hver femte bærepose med mat, så det å ha et mer bevisst forhold til å ikke kaste mat er viktig. Det som ofte skjer er at vi åpner pakka med skinke eller ost, og så legger vi den i kjøleskapet uten å lukke den ordentlig. Så blir den tørr og så kaster vi den, sier Karlsen og forteller:

– Jeg har kokkefagbrev og da jeg var i hotellbransjen hadde vi en kjølkensjef som var nokså tøff. Han tok det vi kaller for grisematbøtta, hvor vi kastet rester, som var så stor som bordet, og helte det over gulvet og sa: – Her ligger overskuddet! Det ble en vekk.

Skaper arbeidsplasser

Eriksen trekker frem et eksempel på at Det Grønne Skifte også handler om arbeidsplasser.

– Du kan ta med ditt tiårige brannslukningsapparat til Jernia, og der får du 100 kroner i innbytte for det. Vi sender det til Miljø Norge på Lierstranda. Der blir pulveret tomt, rensset og beholderen blir fylt med drivgasser. Det blir forseglet,

– For meg i varehandelen er oppdraget å gjøre Det Grønne Skifte håndgripelig, sånn at du kan omsette det hjemme hos deg. Svanemerket og EU-blomsten er gode og viktige ting som hjelper oss kunder å velge riktig, legger han til.

Skaperverket og nøysomhet

Den nøysomheten våre besteforeldre verdsatte, og som tidligere pinsepredikanter og bedehusemissærer forkynte, er det det handler om. Å tro at Gud skapte jorda og at vi ble satt til å ivareta den er sentralt bibelsk tankegods.

– Vi har forvaltet skaperverket på en forferdelig dårlig måte frem til nå, men det er ikke for seint. Det er handling som skal til. Hvis ikke så vil barna våre måtte leve på en klode som er betydelig destabilisert, sier Eriksen og forklarer.

Alvorlige konsekvenser

– Når havnivået stiger, som forskerne sier vil skje, og når deler av

Midtøsten blir ubeboelige på grunn av høye temperaturer, så vil mange mennesker ikke har et sted å bo lenger. Vi her i nord er veldig heldige. Vi kommer ganske godt ut av klimaendringer, sier forskerne. Det vil si at folk vil flykte hit, og da blir det trangt om plassen.

Når menneskegrupper blir uten land, vil de destabilisere hele kloden, og så må vi leve på en klode som er betydelig varmere.

– Hvis Kuwait får 2 graders oppvarming, vil gjennomsnittstemperaturen der være 49 grader, som vil være ulevelig. Her i landet var det i fjor sommer nesten normalt med enormt kraftige regnskyl, som skapte oversvømmelser i byene. Så får du tørke og skogbranner, også, fortsetter Karlsen.

– Forskerne sier også at det vil komme flere pandemier, fordi temperaturene stiger, og det kommer frem virus som vi ikke har sett før.

Den siste klimarapporten fra FNs klimapanel viser at det nå er et fryktelig lite tidsvindu igjen før det går over streken og det ikke lar seg reparere.

– Det er ganske skremmende. Jeg har selv bestemt meg for at jeg ikke vil si til sønnen min Jesper den dagen jeg forlater verden at «Ja, ja, gutten min, vi visste at dette kom til å skje. Men vi hadde det så bra, så vi valgte å ikke gjøre noe», sier Karlsen.

Lønnsomhet og forandring

Det Grønne Skifte kan derimot ikke skje uten at det er lønnsomt og man kan tjene penger på det. Det trengs kapital for å investere i miljøvennlige løsninger og forretningsmodeller.

– Det er ekstremt viktig at vi kanalisere kapitalen fra dagens oljeindustri over i fornybar energi, og at det skifte blir mye større og går raskere. Vi mennesker er ikke så gode på forandring. Vi synes vi har det greit og liker ting sånn som de er. Dermed er noe av utfordringen til menneskeheten å få forandringer til å skje raskt nok, tenker Karlsen.

Det er vi i den industrialiserte verden som gjør det vanskeligere for de i utviklingslandene, for det er de som får de største konsekvensene.

Overforbruk i Nord

– Hvis havene stiger med 20-30-40 cm så blir Bangladesh ubeboelig og store deler av Afrika opplever tørke og krig. Det er konsekvenser av vårt forbruk her i Nord. I april i fjor hadde vi allerede brukt opp klodens ressurser for det året. Med vårt forbruk i Norge så forbruker vi 2,8 kloder per år. Det bør vi tenke på, utfordrer Karlsen.

– Det er jeg veldig veldig bekymret for. Derfor er jeg takknemlig for enhver anledning til dialog, avslutter Jernia-sjefen Espen Karlsen.

” Vi mennesker er ikke så gode på forandringer. Dermed er noe av utfordringen å få forandringer til å skje raskt nok.

ESPEN KARLSEN

verifisert og sendt tilbake igjen til butikken. Ingenting forsvinner på veien. En slik sirkulær økonomi er veldig veldig praktisk, og skaper arbeidsplasser, forklarer Karlsen.